

STØLEBUKTVEGEN EIENDOM AS
Postboks 204
4291 KOPERVIK

Oslo, 13.09.20233

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/8012

Saksbehandler:
Jeanette Beckius

Vedtak i klagesak om pålegg om å utarbeide tiltaksplan for forurenset sjøbunn ved Stølebuktvegen Eiendom AS i Karmøy kommune

Vi viser til Stølebuktvegen Eiendom AS' klage på Statsforvalteren i Rogalands vedtak 27. juli 2021. Klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren til Miljødirektoratet 27. juni 2022.

Vedtak

Miljødirektoratet opphever Statsforvalteren i Rogalands vedtak mot Stølebuktvegen Eiendom AS om å utarbeide en tiltaksplan for opprydding i forurenset sjøbunn ved eiendom gnr. 68 bnr. 23 m.fl. i Karmøy kommune. Saken sendes tilbake til Statsforvalteren for ny behandling etter forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Bakgrunn for saken

Statsforvalteren i Rogaland påla 27. juli 2021 Stølebuktvegen Eiendom AS etter forurensningsloven § 51 å utarbeide en tiltaksplan for opprydding i forurenset sjøbunn ved gnr. 68 bnr. 23 med flere. I henhold til pålegget er målsettingen med tiltaksplanen å klarlegge hva som må gjøres for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av forurensningen slik at det ikke er fare for helse og/eller miljø på kort og lang sikt. Statsforvalteren skriver i pålegget at de ser det som naturlig at tiltaksplanen bygger på eksisterende undersøkelser og vurderinger som er gjort i området, og at avgrensningen av tiltaksområdet bør omfatte området som er indikert som influensområde i figur 2 i pålegget. Stølebuktvegen Eiendom AS klaget på pålegget i brev av 3. mai 2022. Statsforvalteren oversendte 27. juni 2022 klagen til Miljødirektoratet for behandling. Statsforvalteren har, med hjemmel i forvaltningsloven § 42, gitt utsatt iverksetting av pålegget inntil klagen er ferdig behandlet.

Eiendommen til Stølebuktvegen Eiendom AS ligger i Eidsbotn like ved en annen eiendom med tidligere slipp- og verftsaktivitet, der Karmsund Maritime Eide AS er grunneier. 2. september 2021 påla Statsforvalteren Karmsund Maritime Eide AS å utarbeide tiltaksplan for opprydding i

forurenset sjøbunn ved sin lokalitet. Også dette vedtaket er påklaget og oversendt Miljødirektoratet for klageavgjørelse.

I 2012 ble grunnen på eiendommen og sjøbunnen utenfor undersøkt av COWI på oppdrag av Stølebuktvegen Eiendom AS (daværende Rune Stol Eiendom AS) etter pålegg fra Statsforvalteren. Ved samme tid ble grunnen på eiendommen til Karmsund Maritime Eide AS og sjøbunnen utenfor undersøkt etter pålegg fra Statsforvalteren. Undersøkelsene i sjø er gjennomført i et avgrenset område som ifølge rapporten er de antatte influensområdene til de to lokalitetene. Resultatene fra undersøkelsene viser at sjøbunnen utenfor begge lokaliteter er forurenset og i dårlig miljøtilstand.

Undersøkelsene utenfor eiendommen til Stølebuktvegen Eiendom AS viser at sedimentene er forurenset av høye konsentrasjoner av kobber, kvikksølv, bly, sink, TBT, PCB, PAH16 og enkeltforbindelser av PAH. Alle prøver viste høy grad av forurensning, med noe variasjon mellom prøvepunktene. De høyeste konsentrasjonene er påvist i prøver tatt direkte utenfor det tidligere slippområdet. Det var noe lavere konsentrasjoner for de fleste stoffer i prøve tatt lengst øst for eiendommen samt prøve tatt ca. 20 meter fra den tidligere slippen. Risikovurderingen viser at forurensningen i sedimentene utgjør en risiko for human helse, økologiske effekter og spredning av forurensningen. COWI peker i rapporten på at det er sannsynlig at det er flere kilder til forurensningen, og viser til at en eventuell tiltaksvurdering av området bør være helhetlig, og gjennomføres etter at aktive kilder til forurensning i Eidsbotn er kartlagt og fjernet. Det anbefales at det gjennomføres en kartlegging og risikovurdering av hele Eidsbotn.

Rapporten anbefaler også at det ryddes opp i et avgrenset område i grunnen på eiendommen til Stølebuktvegen Eiendom AS der det var påvist forurensede masser som overskrider akseptabelt nivå, for å unngå ytterligere spredning til resipienten samt mulig eksponering til mennesker som oppholder seg på eiendommen. Det anbefalte oppryddingstiltaket på land ble gjennomført av grunneier i 2012.

Klagers argumenter

Klager ber om at pålegget trekkes og legger frem følgende hovedanførsler i klagen:

- For å utføre en god områdeplanlegging må det ses på helhetsbildet over området, det hjelper lite om klager rydder i deler av området. Arbeidet må samordnes for å ha effekt. Miljødirektoratet/Statsforvalteren må ta prøver av bunn i hele Eidsbotn og Søylebottn på egen regning for å kartlegge forurensning, oppryddingstiltak osv. Det blir feil at klager alene skal bekoste dette, og rydde opp i det pålagte området da dette vil ha minimal effekt.
- Klager stiller seg uforstående til at de som har den minste slippen med minst aktivitet har fått pålegg og synes dette er svært urettferdig. Klager viser til at de har tre båter i eie som har vært oppe på dugnad før slippen ble revet og området ryddet opp. Det vises til at det er forurenset i hele Søylebottn etter drift ved Kopervik Slipp som var verftet med størst slipp og størst aktivitet. Det vises også til andre kilder som søppelfylling, småbåthavn, slipper/båthavner. Ingen av disse har fått pålegg. Klager viser også til at Hydro og tidligere Protan AS som for eksempel er de største forurenserne i Karmsundet ikke er nevnt i prosessen.

- Pålegget vil gir store kostnader for klager. Klager stiller også spørsmål om klager må gå på den forrige eieren for bekostning av oppryddingen og viser til at pålegget er basert på at den som forurenses skal betale.
- Det ble sist ryddet i 2011 og det har ikke vært verftaktivitet siden den gang. Sluttrapport for arbeidene ved utfylling i sjø og land er sendt Statsforvalteren og det er mottatt tilbakemelding som viser at arbeidene er utført tilfredsstillende og i henhold til krav.

Statsforvalterens merknader

Statsforvalteren anser at det er utført en helhetsvurdering av forurensningssituasjonen i Karmsundet (Stølebukta) og viser til tiltaksplan for forurensede sedimenter i Karmsundet fra 2003, undersøkelser av Karmsundet gjennomført av NIVA i 2008 knyttet til påvirkning fra Hydro Aluminium Karmøy og tiltaksrettet overvåking i 2017 knyttet til påvirkning fra FMC Biopolymer AS.

Statsforvalteren vurderer at Karmsund Maritime Eide AS og Stølebuktvegen Eiendom AS er de to største aktørene i Stølebukta som trolig har bidratt vesentlig til forurensningen i antatt influensområde. Statsforvalteren viser til at de har pålagt begge å utarbeide tiltaksplan for sjøområdet for å få en mer helhetlig vurdering av sjøområdene nær de to eiendommene hvor det tidligere har vært slipp- og verftsaktivitet.

Statsforvalteren viser til sjøbunnundersøkelsene og skriver at en økning av konsentrasjon i miljøgifter jo nærmere prøvene er tatt slippet til verftet indikerer at kilden stammer fra verftet (slippen). Statsforvalteren vurderer at Stølebuktvegen Eiendom AS er nærmest å holdes ansvarlig for forurensningen i dette området, og at selskapet er ansvarlig i kraft av å være grunneier av eiendommen som har spredt forurensning til sjø. I tillegg har Statsforvalteren vurdert at Stølebuktvegen Eiendom AS, som grunneier, er ansvarlig for forurensning til sjø ut fra eiendomsrettens grenser i sjø.

Videre skriver Statsforvalteren at det ikke lar seg gjøre å skille eventuelle andre kilder fra hverandre og at rettspraksis da taler for at man kan trekke til ansvar den som står for den primære forurensningen selv om det skulle være andre som har bidratt med forurensning. Statsforvalteren vurderer også at det ikke er holdepunkter for at de andre aktørene under normal drift har bidratt i særlig grad til den forurensningen som er dokumentert i sjøbunnen i antatt influensområde ved verftet. Statsforvalter påpeker at tiltaksplanen skal avgrensnes og utarbeides for det geografiske sjøbunnsområdet der forurensningen fra verftsindustrien og eiendommen har vært en vesentlig bidragsyter.

At det ikke lenger er verftsvirksomhet på eiendommen skriver Statsforvalteren de ikke anser som grunnlag til å frita Stølebuktvegen Eiendom AS i å rydde opp i forurenset sjøbunn, da Statsforvalteren har vurdert at forurensningen i sjøbunnen ved verftet i vesentlig grad skyldes tidligere slipp- og verftsvirksomhet ved eiendommen. Statsforvalteren har videre vurdert at kostnadsbelastningen for Stølebuktvegen Eiendom AS er rimelig og viser til at undersøkelser viser behov for tiltak og at Stølebuktvegen Eiendom AS er vurdert som ansvarlig for forurensningen som i utgangspunktet er ulovlig. Statsforvalteren påpeker også at pålegg er rettet

mot industri som de er myndighet for, og at dette ikke betyr at det ikke blir aktuelt å pålegge andre industrier å gjennomføre undersøkelser og tiltak dersom det er behov for det.

Utover dette viser vi til Statsforvalterens vurdering av klagen i klageoversendelsen av 27. juni 2022.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Etter Miljødirektoratets vurdering er denne saken ikke tilstrekkelig opplyst til at det er grunnlag for å fatte vedtak om tiltaksplan. Vårt syn er at forurensningens omfang og utstrekning på sjøbunnen må kartlegges nærmere gjennom ytterligere undersøkelser før det eventuelt utarbeides en tiltaksplan for opprydding i sjøbunnforurensningen. Rapporten fra 2012 viser at det er målt stoffer i høye konsentrasjoner også i prøver tatt ytterst i området COWI har definert som influensområde. Forurensningen i området er derfor trolig ikke avgrenset, og strekker seg etter vår vurdering sannsynligvis ut over det undersøkte området. Hvis disse forholdene ikke er godt kartlagt, er risikoen stor for at det planlegges oppryddingstiltak i et område som kan bli rekontaminert fra omkringliggende forurensning.

Vi er heller ikke enige i Statsforvalterens vurdering av ansvarsforhold. Det følger av forurensningsloven § 51 at den ansvarlige etter denne bestemmelsen er den som "har, gjør eller setter i verk" noe som fører til eller som det er grunn til å tro kan føre til forurensning. Som grunneier av eiendommen er Stølebuktvegen Eiendom AS ansvarlig for forurensning på eiendommen i kraft av å "ha" forurensningen. Eiendomsretten i sjø er imidlertid begrenset til å strekke seg ut til marbakken, eller der marbakke ikke finnes, ved 2 meters dyp. I lys av dette, og sammenholdt med informasjon fra kart om sjøbunnforholdene ved eiendommen til Stølebuktvegen Eiendom AS kan vi ikke se at Stølebuktvegen Eiendom AS i denne saken kan sies å "ha" den aktuelle forurensningen på sjøbunnen som omfattes av pålegget.

Ifølge rapporten fra COWI kjøpte Rune Stol Eiendom AS (nå Stølebuktvegen Eiendom AS) eiendommen i 2003. Etter vår vurdering er det ikke usannsynlig at det siden den tid har skjedd avrenning av forurensning både fra den forurensede grunnen og fra aktivitet som har pågått på egne båter ved slippen. Vi vurderer imidlertid dette bidraget som lavt sammenlignet med forurensning fra selve verftsvirksomheten på eiendommen og tilgrensende områder. Vi er derfor ikke enig med Statsforvalteren i at Stølebuktvegen Eiendom AS har bidratt vesentlig til forurensningen i det pålagte området. Trolig er det den tidligere verftsvirksomheten på eiendommen, og også tidligere aktiviteter ved andre slipper og verft i nærheten, som i større grad har forårsaket forurensningen av sjøbunnen. Dagens grunneier driver ikke verftsvirksomhet. Tidligere forurensende utslipp til sjø fra verftsvirksomhet på eiendommen før dagens grunneiers eiertid, er ikke noe dagens grunneier kan sies å ha "gjort eller satt i verk", og er dermed ikke noe denne er ansvarlig for.

På bakgrunn av ovennevnte opphever vi Statsforvalterens vedtak og sender saken tilbake for ny behandling, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Etter dette er det ikke nødvendig å gå nærmere inn på de øvrige klageanførlene.

For øvrig viser vi til Statsforvalterens kommentarer om utfylling i sjø/utbygging av kai ved gnr. 68 og bnr. 23 og 146 i pålegget og oversendelsen av klagen, der Statsforvalteren etterlyser dokumentasjon fra arbeidene. Dokumentasjon på dette tiltaket må oversendes Statsforvalteren.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Signe Nåmdal
avdelingsdirektør

Cecilie Kristiansen
seksjonsleder

Kopi til:

STATSFORVALTAREN I ROGALAND	Postboks 59 Sentrum	4001	STAVANGER
KARMØY KOMMUNE	Postboks 167	4291	KOPERVIK
KARMSUND MARITIME EIDE AS	Postboks 484	4291	KOPERVIK